

Tárgytematika / Course Description

Történelem

AKNB_BHTM040**Tárgyfelelős neve /****Teacher's name:** dr. Horváth Csaba Sándor**Félév / Semester:** 2022/23/1**Beszámolási forma /****Assesment:** Vizsga**Tárgy heti óraszám /****Teaching hours(week):** 2/2/0**Tárgy féléves óraszám /****Teaching hours(sem.):** 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tárgy tanulása során a hallgatók sajátítsák el a korszerű történetiszemléletet. Legyenek vitaképesek, problémaérzékenyek és ismerjék a történelmi kutatásokat. Az általános műveltség mellett az önálló szakmai ismeretszerzésre is képesek legyenek. A szakirányú tájékozottság mellett a lehető legjobban készüljenek fel pedagógusi munkájukra. A fenti célokat figyelembe véve kell megismertetni a hallgatókat a történelmi tényekkel. Fontos a forrásfeldolgozás, hiszen ezek azok a kiindulópontok, amelyek hiteles támogatást nyújthatnak. Be kell mutatni a magyar és egyetemes történelem folyamatait, egymásra hatásukat és a gazdasági, társadalmi és kulturális változásokat. A komplex történelemszemlélet kialakítása fontos cél. A leendő történelmet tanítók ne elszigetelten lássák az egyes történéseket, hanem ok–okozati összefüggésben. Lényeges kiemelniük történelmi személyeket is, és megismertetni azok politikai–művelődéstörténeti–eszméleti szerepét. Kiemelendő, hogy politikától és kortól független, lehetőleg objektív, problémaérzékeny történelemszemléletet alakítsunk ki a jövő pedagógusokban. A Történelem kurzus – az 5. és 6. osztályban tartandó tananyagra fókuszálva – az ókori kultúráktól a kora újkorig követi végig a történelem fontosabb eseményeit és folyamatait.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

- 1) Az ókori Kelet világa (Mezopotámia, Egyiptom)
- 2) Az ókori Hellász
- 3) Az ókori Római Birodalom
- 4) Kora középkor:
 - 1) A középkori Európa létrejötte, barbár államok, frankok, az egyház, az iszlám
- 5) Érett és hanyatló középkor
 - 1) Egyház, szerzetesség, keresztes hadjáratok, a középkori város, gazdaság, társadalom és kultúra
 - 2) A hanyatlás korszaka, rendi fejlődés, a késő középkor kultúrája
- 6) A magyarok története középkorban
 - 1) Az előmagyarok, a honfoglalás és az államalapítás
 - 2) Az Árpád-kor Magyarországon
 - 3) Magyarország a 14–15. században
- 7) Felfedezések és gyarmatosítások, hatásai
- 8) A török hódoltság kora
- 9) Reformáció és a felvilágosodás
 - 1) Protestáns és katolikus reform
 - 2) Európai és magyar felvilágosodás

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: órákon való részvétel a TVSZ szerint

Vizsgára bocsátás feltétele: prezentáció megtartása a megbeszélte témából

A félév folyamán minden nappali tagozatos hallgatónak kiselőadás formájában ismertetnie kell az általa választott szemináriumi témákat. /Nem felolvasásról, kiselőadásról van szó!/ Az előadó ismerje a téma szakirodalmát, az esetleges vitás kérdéseket.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Kötelező irodalom:

Engel Pál – Kristó Gyula – Kubinyi András: Magyarország története 1301–1526. Bp., Osiris, 2005.

Ferenczy Endre – Maróti Egon – Hahn István: Az ókori Róma. Bp., Tankönyvkiadó, 1992.

Hegy Dolores – Kertész István – Németh György – Sarkady János: A görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig. Bp., Osiris, 2002.

Herber Attila – Martos Ida – Moss László – Tisza László: Történelem 1–4. Bp., Reáltanoda Alapítvány, 2002.

Katus László: A középkor története. Bp., Pannonica–Rubicon, 2001.

Klanczay Gábor (szerk.): Európa ezer éve: A középkor I., II. Bp., Osiris, 2005.

Kristó Gyula: Magyarország története (895–1301). Bp., Osiris, 1998.

Póor János (szerk.): A kora újkor története. Bp., Osiris, 2009.

Ajánlott irodalom a szemináriumra:

Ókori Kelet – ókori görög és római kultúra

Alföldy Géza: Római társadalomtörténet. Bp., Osiris, 2000.

- Bosworth, A. B.:** Nagy Sándor. A hódító és birodalma. Bp., Osiris, 2002.
- Castiglione László:** Az ókor nagyjai. Bp., Akadémiai, 1982.
- Dawson, Raymond:** A kínai civilizáció világa. Bp., Osiris, 2002.
- Dobrovits Aladár:** Egyiptom és az antik világ. Bp., Akadémiai, 1979.
- Dover, Kenneth James:** A görög homoszexualitás. Bp., Osiris Kiadó, 2001.
- Fitzgerald, Patrick:** Az ősi Kína. Bp., Helikon, 1989.
- Goldsworthy, Adrian:** A római hadsereg története. Bp., Alexandra, 2004.
- Hahn István:** Istenek és népek Bp., Minerva, 1980.
- Hahn István:** Naptári rendszerek és időszámítás. Bp., Gondolat, 1998.
- Hahn István:** Róma istenei. Bp., Gondolat, 1975.
- Havas László – Hegyi W. György – Szabó Edit:** Római történelem. Bp., Osiris, 2007.
- Kákosy László:** Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Bp., Osiris, 2005.
- Kákosy László – Varga Edith:** Egy évezred a Nílus völgyében. Bp., Gondolat, 1970.
- Kákosy László:** Ré fiai. Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Bp., Gondolat, 1998.
- Kertész István:** Az ókori olümpiai játékok története. Bp., TF tankönyv, 1996.
- Lancel, Serge:** Hannibál. Bp., Osiris, 2005.
- Léderer Emma:** Egyetemes művelődéstörténet. Bp., Aqua, 1992.
- Magánélet a római császárok korában. Bp., Corvina, 2011.
- Majoros József:** Római élet. Bp., Gemini, 1996.

Németh György: A polisok világa. Bevezetés az archaikus és kora klasszikus kori görög társadalomtörténetbe. Bp., Korona, 1999.

Németh György (szerk.): Államéletrajzok. Bp., Osiris, 2003.

Oppenheim, A. Leo: Az ókori Mezopotámia. Bp., Gondolat, 1982.

Pallotino, Massimo: Az etruszkok. Bp., Gondolat, 1980.

Rawson, Philip: Az indiai civilizáció. Bp., Helikon, 1983.

Ritoók Zsigmond – Sarkady János – Szilágyi János György: A görög kultúra aranykora. Bp., Gondolat, 2005.

Ritoók Zsigmond (szerk.): Görög történetírók. A világirodalom klasszikusai. Bp., Európa, 1988.

Salles, Catherine: Hétköznapi élet a római császárok korában. Bp., Corvina, 2008.

Szabó Árpád: Hellasz hősei. Bp., Móra, 1985.

Trencsényi-Waldapfel Imre: Mitológia. Bp., Gondolat, 1974.

Utcenko, Sz. L.: Julius Caesar. Bp., Gondolat, 1983.

Ürögdi György: Kleopátra. Bp., Mundus, 2005.

Középkor – egyetemes vonatkozással

Angenendt, Arnold: A kora középkor. A nyugati kereszténység 400-tól 900-ig. Bp., Szent István Társulat, 2008.

Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pósnán László (szerk.): Európa érett és a kései középkorban (11–15. század). Debrecen, Multiplex Media–DUP, 2001.

Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pósnán László (szerk.): Európa a korai középkorban: 3–11. század. Debrecen, Multiplex Media–DUP, 1997.

Armstrong, Karen: Az iszlám. Bp., Európa, 2005.

- Batkin, Leonid:** Az itáliai reneszánsz. Bp., Gondolat, 1986.
- Bloch, Marc:** Feudális társadalom. Bp., Osiris, 2002.
- Bloch, Marc:** Gyógyító királyok. Bp., Osiris, 2005.
- Burton, Rosemary:** Nagy felfedezők utazásai. Bp., Magyar Könyvklub, 1994.
- Del Bosque, Torrente:** Kínzások és kivégzések története. Kecskemét, Vagabund, 2014.
- Duby, Georges:** A katedrálisok kora. Bp., Gondolat, 1984.
- Duby, Georges:** A nő a középkorban. Bp., Corvina, 2000.
- Huizinga, Johan:** A középkor alkonya. Bp., Európa, 1979.
- Jelavich, Barbara:** A Balkán története. I–II. Bp., Osiris, 1996.
- Kerrigan, Michael:** Kínzóeszközök. Bp., Hajja és Fiai, 2001.
- Kristeller, Paul O.:** Szellemi áramlatok a reneszánszban. Bp., Magvető, 1979.
- Kulcsár Zsuzsanna:** Így éltek a lovagkorban – Nyugat-Európa a XI–XIV. században. Bp., Helikon, 2007.
- Le Goff, Jacques:** Értelmiség a középkorban. Bp., Gondolat, 1978.
- Montanari, Massimo:** Éhség és bőség. A táplálkozás európai kultúrtörténete. Bp., Atlantisz, 1996.
- Ostrogorsky, Georg:** A bizánci állam története. Bp., Osiris, 2003.
- Papp Imre:** Nagy Károly és kora. Debrecen, Csokonai, 1997.
- Pirenne, Henri:** A középkori gazdaság és társadalom története. Bp., Gondolat, 1983.
- Pounds, Norman J. G.:** Európa történeti földrajza. Bp., Osiris, 1997.
- Rogers, Michael:** A hódító iszlám. Bp., Helikon, 1976.

Runciman, Steve: A kereszties hadjáratok története. Bp., Osiris, 2002.

Szántó Konrád: A katolikus egyház története I–III. Bp., Ecclesia, 1983.

Szentpétery Imre: A kronológia kézikönyve. Bp., Könyvértékesítő Vállalat, 1985.

Watt, William Montgomery: Az iszlám rövid története. Bp., Akkord, 2000.

Zombori István: Lovagok és lovagrendek. Bp., Kozmosz, 1988.

Középkori magyar történelem

Anonymus: A magyarok cselekedetei – Kézai Simon: A magyarok cselekedetei. Ford.: Bollók János – Veszprémy László. Bp., Osiris, 2004.

A tatárjárás emlékezete. Bp., Európa, 1987.

Bak Borbála: Magyarország történeti topográfiája. A honfoglalástól 1950-ig. Bp., História, 1997.

Balogh Jolán: Mátyás király és a művészet. Bp., Magvető, 1985.

Barta Gábor: Nándorfehérvár, 1456. Bp., Móra, 1985.

Bartoinek Emma: A magyar királykoronázások története. Bp., Akadémia, 1987.

Bertényi Iván: A magyar korona története. Bp., Kossuth, 1986.

Bertényi Iván: Kis magyar címertan. Bp., Gondolat, 1986.

Bertényi Iván: Nagy Lajos király. Bp., Kossuth, 1989.

Bertényi Iván: Új magyar címertan. Bp., Maecenas, 1998.

Bonfini, Antonio: A magyar történelem tizedei. Bp., Balassi, 1995.

Bóna István: A magyarok és Európa a 9–10. században. Bp., História, 2000.

B. Szabó János - Sudár Balázs (szerk.): Honfoglalás. Bp., Osiris, 2018.

B. Szabó János: A Mohácsi csata. Bp., Corvina, 2006.

Csukovits Enikő: Mátyás és a humanizmus. Bp., Osiris, 2008.

Cs. Kottra Györgyi: Magyar zászlók. A honfoglalástól napjainkig. Bp., Kossuth, 2011.

Dienes István: A honfoglaló magyarok. Bp., Corvina, 1978.

Diószegi Vilmos: A pogány magyarok hitvilága /Körösi Csoma Kiskönyvtár 4./ Bp., Akadémia, 1967.

Dümmerth Dezső: Az Árpádok nyomában. Bp., Panoráma, 1987.

Engel Pál: Szent István birodalma. A középkori Magyarország története. Bp., MTA TTI, 2001.

E. Kovács Péter: Hétköznapi élet Mátyás király korában. Bp., Corvina, 2011.

E. Kovács Péter: Magánélet Mátyás király korában. Bp., Corvina, 2011.

Font Márta: Így élt Könyves Kálmán. Bp., Móra, 1993.

Frisnyák Sándor: Magyarország történeti földrajza. Bp., Tankönyvkiadó, 1990.

Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. I–IV. Bp., Akadémia, 1998.

Györffy György: Krónikáink és a magyar őstörténet. Régi kérdések – új válaszok. Bp., Balassi, 1993.

Gunst Péter: A magyar történetírás története. Debrecen, Csokonai, 1995.

Ilon Gábor – Ughy István: Bevezetés a Kárpát-medence régészetébe. Szombathely, História Alapítvány, 1996.

Kardos József: A szent korona és a szentkorona-eszme története. Bp., Ikva, 1991.

Képes Krónika. Bp., Osiris, 2004.

Kocsis István: A Szent Korona misztériuma. Bp., Püski, 1997.

Kocsis István: A Szent Korona tana. Bp., Püski, 1996.

Kocsis István: Magyarország Szent Koronája. Bp., Püski, 2000.

Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris, 2006.

Kristó Gyula: Árpád fejedelemtől Géza fejedelemig. Bp., Akadémia, 2002.

Kristó Gyula: Levedi törzsszövetségétől Szent István államáig. Bp., Magvető, 1980.

Kristó Gyula: Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon. Bp., Osiris, 2002.

Kubinyi András: Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és a Jagello-kor hadtörténete. Bp., Argumentum, 2007.

Kubinyi András: Mátyás király. Bp., Vince, 2001.

Kubinyi András: Városfejlődés és városhálózat a középkori Alföldön és az Alföld szélén. In: Dél-alföldi Évszázadok 14. szám, Szeged, 2000.

Laszlovszky József: A magyar címer története. Bp., k. n., 1989.

László Gyula: A honfoglaló magyar nép élete. Bp., Püski, 1997.

Mályusz Elemér: Egyházi társadalom a középkori Magyarországon. Bp., Akadémia, 2007.

Nagy Balázs (szerk.): Tatárjárás. Bp., Osiris, 2003.

Pálosfalvi Tamás: Nikápolytól Mohácsig, 1396–1526. Bp., Zrínyi, 2005.

Pálosfalvi Tamás: A Hunyadiak kora. Bp., Kossuth, é. n.

Róna-Tas András: Kis magyar őstörténet. Bp., Balassi, 2007.

Slíz Mariann: Személynevek a középkori Magyarországon. Bp., Attraktor, 2011.

Szabados György: Magyar államalapítások a IX–XI. században. Szeged, Szegedi Középkortörténeti Könyvtár,

2011.

Szűcs Jenő: Az utolsó Árpádok. Bp., Osiris, 2002.

Thuróczy János: A magyarok krónikája. Bp., Magyar Helikon, 1986.

Werbőczy István Hármaskönyve. Bp., Farkas Lőrincz Imre, 2006.

Zsoldos Attila: Az Árpádok és alattvalóik. Debrecen, Csokonai, 1997.

Kora újkori egyetemes történelem

Barbier, Frédéric: A könyv születése. Bp., Osiris, 2006.

Barbier, Frédéric: A modern Európa születése – Gutenberg Európája. Bp., Kossuth, 2010.

Bartha Lajos: A csillagképek története és látnivalói. Bp., Alexandra, 2010.

Braudel Fernand: A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Bp., Gondolat, 1985.

Braudel Fernand: A Földközi-tenger és a mediterrán világ II. Fülöp korában. Bp., Akadémiai, 1996.

Chadwick, Owen: Reformáció. Bp., Osiris, 2003.

Chaunu, Pierre: A klasszikus Európa. Bp., Osiris, 2001.

Chaunu, Pierre: Felvilágosodás. Bp., Osiris, 1998.

Delumeau, Jean: A reneszánsz. Bp., Osiris, 1997.

Diederiks, H., A., et alii (szerk.): Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Bp., Osiris, 1995.

Duby, George – Mandrou, Robert: A francia civilizáció ezer éve. Bp., Gondolat, 1975.

Friedell, Egon: Az újkori kultúra története. I–VI. Bp., Holnap, 1989–1994.

Friedenthal, Richard: Luther élete és kora. Bp., Gondolat, 1983.

Gergely Jenő: A pápaság története. Bp., Kossuth, 1992.

Hoskin, Michael: A csillagászat története. Bp., Magyar Világ, 2004.

Imhof, Ulrich: A felvilágosodás Európája. Bp., Atlantisz, 1995.

Johnstone, Michael: Szabadkőművesek. Bp., Saxtom, 2007.

Kosáry Domokos: A felvilágosodás Európában és Magyarországon. Bp., MTA TTI, 1987.

Köpeczi Béla: A francia felvilágosodás. Bp., Gondolat, 1986.

Köpeczi Béla: XIV. Lajos. 1–2. Bp., Akadémiai, 1967.

Machiavelli, Niccolò: A fejedelem. Bp., Maecenas, cop. 1993.

MacNulty, Kirk W.: A szabadkőművesség jelképei, titkai, jelentősége. Bp., Kossuth, 2006.

McGrath, Alister E.: Kálvin. Bp., Osiris, 2001.

Poór János: Madame Pompadour. Bp., Akadémiai, 1988.

Szántó György Tibor: Oliver Cromwell – egy katonaszent élete és kora. Bp., Maecenas, 2005.

Vadász Sándor (szerk.): 19. századi egyetemes történelem 1789–1914. Bp., Korona, 2005.

Watson, Francis: Medici Katalin élete és kora. Bp., Szépirodalmi, 1987.

White, Michael: Galilei, az antikrisztus. Bp., Alexandra, 2010.

Zöllner, Frank: Leonardo da Vinci. Bp., Vince, 2002.

Kora újkori magyar történelem

- Ács Pál, et alii:** A szultán és a császár birodalmában. Magyarország művelődéstörténete 1526–1790. Gyula, Dürer, 2000.
- Ifj. Barta János:** Budavár visszavétele. Bp., Kossuth, 1985.
- Ifj. Barta János:** Mária Terézia. Bp., Gondolat, 1988.
- Ifj. Barta János:** A kétféjű sas árnyékában. Bp., Gondolat, 1984.
- Domanovszky Sándor** (szerk.): Magyar művelődéstörténet. 4. kötet. Barokk és felvilágosodás. Bp., Magyar Történelmi Társulat, 1941.
- Falvai Róbert:** A Hunyadiak asszonyai. Bp., Duna International Kft., 2012.
- Fazekas István:** A reform útján – A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon. Győr, Győri Egyházmegyei Levéltár, 2014.
- Fodor Pál:** A szultán és az aranyalma. Tanulmányok az oszmán-török történelemről. Bp., Balassi, 2001.
- H. Balázs Éva – Krász Lilla – Kurucz György** (szerk.): Magánélet a Habsburgok korában 1740–1815. Bp., Corvina, 2011.
- Hegyí Klára:** Egy világbirodalom végvidékén. Bp., Gondolat, 1982.
- Illik Péter:** Metszetek a török kor mindennapjaiból. Bp., L'Harmattan, 2013.
- Katus László:** A Kétféjű Sas Karmában – Magyarország története 1686–1825. Bp., Gulliver Lap- és Könyvkiadó, 2015.
- Koppány Tibor:** Kastélyok a végvárok mögött – Késő reneszánsz és a kora barokk kor. Bp., Balassi, 2015.
- Kosáry Domokos:** Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., Akadémiai, 1983.
- Marczali Henrik:** Mária Terézia. Bp., Maecenas, 1987.
- Matuz József:** Az Oszmán Birodalom története. Bp., Akadémiai, 1990.
- Mályusz Elemér:** Magyarország a felvilágosodás korában. Bp., Osiris, 2000.

Molnár Antal: A katolikus egyház a hódolt Dunántúlon. Bp., Magyar Egyháztörténeti Encikl. Munk., 2003.

Molnár Antal: A Zágrábi püspökség és a magyarországi katolikus egyház a 17. században. Bp., METEM, 2012.

Nagy László: A törökkor végnapjai Magyarországon. Bp., Zrínyi, 1986.

Pálffy Géza: A másfél évszázadnyi török uralom mérlege. In: Magyar évszázadok.

Tanulmányok Kosáry Domokos 90. születésnapjára. Szerk. Ormos Mária. Bp., 2003.

(Interneten: <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/masfel.html>)

Pálffy Géza: A tizenhatodik század története. Bp., Pannonica, 2000.

R. Várkonyi Ágnes (szerk.): A magyar reneszánsz udvari kultúra. Bp., Gondolat, 1987.

Szakály Ferenc: Magyar adóztatás a török hódoltságban. Bp., Akadémiai, 1981.

Szakály Ferenc – Vonyó József (szerk.): Pécs a hódoltság korában – Tanulmányok. Pécs, Kronosz, 2012.

Taxner-Tóth Ernő: A guillotine évei Magyarországon. Bp., Kairosz, 2016.